

UREDNIŠTVO
IN UPRAVNIŠTVO
JE V LJUBLJANI.

POSAMEZNE
ŠTEVILKE PO 10
VINARJEV.

NOVA DOBA

NAROČNINA ZA
CELO LETO 8 K,
ZA POL LETA 4 K,
ZA ČETRT LETA
2 K.
V LJUBLJANI S
POŠILJANJEM NA
DOM ISTE CENE.

GLASILO SLOVENSKE GOSPODARSKE STRANKE.

IZHAJA VSAKO SREDO IN SOBOTO. — ZA OZNANILA SE PLAČUJE OD TROSTOPNE PETIT-VRSTE PO 15 H, ČE SE OZNANILA TISKA ENKRAT, PO 12 H, ČE SE TISKA DVAKRAT IN PO 8 H, ČE SE TISKA TRIKRAT ALI VEČKRAT. — DOPISE IZVOLITE FRANKOVATI. — ROKOPISOV NE VRAČAMO. — NA NAROČBE BREZ ISTODOBNE VPOŠILJATVE NAROČNINE SE NE OZIRAMO. — UPRAVNIŠTVU BLAGOVOLITE POŠILJATI NAROČNINE, REKLAMACIJE, OZNANILA, T. J. ADMINISTRATIVNE STVARI.

Politika prihodnosti.

Avstrijska politika dospela je do velikega, važnega vprašanja, ki tirja z vso silo rešitve, ki ne dovoli več nadaljnjega zavlčevanja. Navzlic vsem zatrdilom o dobrih odnosih med našo državo in sosednimi velesilami, za Avstrijo in njen obstoj šanse ne stojijo tako dobro. Avstrija kot velemož izgubiva na veljavi. Odkrite jasne sodbe o avstrijskem položaju sicer ne čujemo nikdar, ker jo tudi naši sovražniki očitno ne izrekajo, to pa z ozirom na to, da bi ne izdali svojih lastnih namenov pri tej zadevi. Javna tajnost pa je pri tujih državljanih, da Avstrija kakoršna je sedaj, nima obstanka in da vedno bolj in bolj zaostaja v celem razvoju napram vsem drugim enonarodnim državam. Vzrok temu zaostajanju je pomanjkanje enotnega gospodarskega in kulturnega dela, pomanjkanje večjih skupnih akcij, to vse pa samo zaradi pri današnjem ustroju naše države neizogibnega razdirajočega narodnega boja. Rešitev narodnega vprašanja je torej najnujnejša in najvažnejša naloga avstrijske politike, rešitev narodnega vprašanja je vitalnega pomena za Avstrijo.

Da je v ogrski polovici rešitev tega vprašanja prav iste važnosti in iste nujnosti, kaže nam že najnovejši hrvaško-madžarski spor.

Drugo je pa vprašanje, je li v interesu vseh narodov naše države, da se z rešitvijo narodnega vprašanja sanirajo nezdrave razmere avstrijske notranje politike in se s tem okrepi celo državo, jej pomaga do hitrejšega razvoja in s tem njen obstoj zasigura. Avstrijski Nemci saj gotovo ne zasledujejo v svoji politiki v prvi vrsti tega cilja. V svojih, v pangermanizmu izraženih idejah stremijo očitno ali pa prikrito po zblizanju in po spojitvi z Nemčijo. Oziraje se na današnjo, za Slovane precej neugodno situacijo v srednji Evropi, oziraje se na veliko moč nemške države in na visoko gospodarsko in kulturno stanje Nemcev sploh, moramo biti Jugoslovani na vsak način za obstoj Avstrije, seveda take, da bo zagotovila našemu narodu popolnoma svobodno razvoju in mu bo zagotovila enkrat za vselej njegovo narodno posest. V to svrhu je na vsak način potrebna združitev jugoslovanskih plemen v eno, od drugih narodnosti popolnoma neodvisno celoto, ki bi potom federacije bila združena z drugimi sličnimi skupinami cele Avstrije.

To je cilj jugoslovanske in seveda tudi slovenske „zunanje“ politike. Opetovano smo se že zavzemali na tem mestu za to idejo in žalostno je, da je našla v ostalem slovanskem časopisju in v slovenski javnosti sploh tako malo odmeva. Če se ne bomo pripravili na veliki čas, bodo tudi tukaj odločevali drugi brez nas in preko nas na našo škodo. Treba je pričeti veliko resno akcijo zblizanja vodilnih jugoslovanskih politikov in časopisje mora to akcijo ne oziraje se na strankarstvo, odločno in izdatno podpirati.

Iniciativa za to naj prihaja iz vrst naših poslancev. Seveda do sedaj slovenski poslanci še nikdar niso pokazali, da so zmožni zavzeti se resno za kako veliko idejo. Zadovoljujejo se z žalostnim, počasnim krpanjem; ko za silo zakrpajo eno luknjo, se že druga pokaže. V tem so si pač liberalci in klerikalci enaki. Niti v tej niti v oni vrsti ne nastopi mož samostojnih idej. Pri vsaki svoji skromni zahtevi se vsakdo vedno skriva za množico drugih. Vedno čakajo, preden pridejo s kako mislijo na dan, nato kar bo stranka rekla, ves nastop njihov je skrajno bojazljiv in nemožat. Predlogov prinašajo dovolj, ne pa takih, da bi izhajali iz lastne iniciative, ki bi bili izraz močne osebnosti.

Na vseh predlogih se pozna, da je bilo treba misliti in posvetovati se, preden so zopet nekaj dobili, kar bi se dalo predlagati. Ne mislimo, da bi nam nedostajalo zmožnih ljudi med poslanci. Primanjkuje jim samo zupanja v samega sebe in poguma, zastopati izrečeno besedo napram vsakemu tudi napram lastni stranki. Apelujemo torej na vse naše poslance naj se zavzamejo za akcijo zblizanja vseh jugoslovanskih politikov v jugoslovanski ideji. Kot vzgled nam naj bodo voditelji poljskega gibanja, ki so imeli te dni konferenco v Zakopanah pod Tatrom. Prišli so iz Rusije, Nemčije in Avstrije, da bi se posvetovali v skupnem nastopu v raznih državah. Izvolil se je odsek, v katerem so državni poslanci vseh treh držav, v svrhu, da bodo potem v vseh treh parlamentih nastopili po enotnih načrtih.

Prav na isti način storiti imamo tudi mi prvi korak zblizanja. Skliče naj se konferenco vseh jugoslovanskih narodnih zastopnikov, najprvo seveda avstro-ogrskih. Radi madžarske nestrpnosti in splošno napetega položaja v Zagrebu bilo bi najbolj umestno sklicati konferenco v Ljubljano (eventuelno tudi v Zader). Ker nudijo dogodki na Hrvaškem sedaj jako ugodno priliko, bilo bi

gotovo najboljšo, da skličejo konferenco hrvaški in srbski poslanci ogrske polovice. Na konferenci naj bi se razpravljalo o sedanjem in o nadaljnjem programu skupne akcije. Sklepi, bili bi potem obvezni za vse jugoslovanske poslance. Volil naj bi se tudi permanenten odsek, ki bo potem vodil vse delo po enotnih skupnih načrtih. Nadalje naj bi konferenca sklenila, kako se ima akcija razširiti na balkanske Jugoslovane in kako je dobiti pri ostalih Slovanih zaslombe.

Skrajen čas je, da pričnemo z delom v jugoslovanski ideji, ki je bila do sedaj večinoma samo prijavljen predmet banketnih in parlamentarnih paradnih govorov. Govorimo sredi, zahtevamo dela. Resno požrtvovalno delo edino dovede do zmage.

Politični pregled.

Deželni zbori in volilna reforma.

Vlada je že odredila, da se imajo sniti deželni zbori v dobi od 9. septembra do 15. oktobra k zasedanju. Pred vsem bodo imeli zbori nalog razrešiti vprašanje deželnih financ, kako jih zboljšati in sanirati. Koncem avgusta bodo poklicani tudi vsi deželni šefi na Duraj, da dobe tam potrebne instrukcije za bodoče zasedanje deželnih zborov. Snidejo se najbrže vsi deželni zbori, edino za češkega nekateri dvomijo, o tirolskem, istrijskem, in korškem pa še ni določeno, kdaj se ima sklicati.

Razen z deželnimi financami se bodo morali deželni zbori predvsem začeti resno baviti z volilno preosnovo. Vprašanje volilne reforme za deželne zборе je postalo sedaj tako važno kakor nekdanja potreba reforme volilnega reda v državnem zboru. Vse vrste in sloji stopajo složno v boj za svoje pravice, ki jih more zagotoviti le pravičen volilni red. Socialni demokratje razvijajo bolj ko poprej svoj prapor in zahtevajo demokratiziranje volilnega reda za deželne zборе. Državne volitve so jih le še spodbudile v njihovi pravični zahtevi in jim zagotovile lepih uspehov tudi v deželnih zbora. Saj sedaj nižji delavski sloji niti v industrijskih deželah nimajo nikakega zastopstva. Drugi vpoštevajoči fakt so narodnosti, ki istotako zahtevajo volitveno premembo, da tem potom vsaj deloma dobe primerno zastopstvo.

Vse se torej bori za volilno reformo, edino privilegiranih stanov je strah pred volilno preosnovo; že vedo,

LISTEK.

Vsesokolski zlet v Pragi.

(Dalje.)

Slavnostni izprevod.

Mogočnim, daleč slišnim glasom je govoril dr. Scheiner klanjajoč se imenom Sokolstva kraljevski Pragi. „V naročje Tvoje smo prišli, da bi svojemu narodu in tujini pokazali, kaj krasnega, npravnega in silnega se skriva v poslanstvu sokolskem, posvečenem koristim vsega češkega naroda. Naša ideja nas vodi pod jedini prapor premišljenega, navdušenega in pogumnega dela domovinskega pod varstvom čistega, vznešenega duha bratstva in demokratizma. Pred te, draga ti mati čeških mest, ki si zrla prvo četico navdušenih mož, dvignivših nad seboj prapor sokolski in iz katerih vrst se je prvič oglasilo možko geslo Tyrševo „Tužme se!“ (Krepimo se), pred te vodimo najdražje dobro, s katerim se zamore narod ponášati, mlado svežost mladine, utrjeno v šoli sile, vztrajnosti in poguma. Prihajamo k tebi na to zgodovinsko mesto, s katerega govore stoletja naše slave in moči, na mesto, ki je bilo tudi priča našega največjega ponižanja, ki je zrla krvavo zarjo zahajajoče svobode naše, prihajamo ob boku

svojih dragih pobratimov z vseh koncev slovanskih, od sinje Adrije do nebotičnega Urala, od Balkana, Save, Drave, vsi ovladani od jedne ideje, ki nas je spojila v nerazrušno vez na vzajemno obrambo in ohranitev vsega rodu slovanskega. Na delo svoje kliče vso mladež češko, vse moštvo, svesto si dolžnosti do velike rodne celote, ki pomenja narod. Naš klic naj gre od srca do srca, naj namesto pomnikov stare slave zgradimo sebi na mogočnih plečih zavednega moštva pomnik novi, pomnik živi, na katerega temelj bo mogoče postaviti veličastno zgradbo svobode in prostosti vsega rodu slovanskega brez razločka! Vkljub vsemu nasilju, vkljub vsemu, kar dela na smrt našo, vkljub vsemu, kar stoletja bije ob jez slovanski, hočemo stati ter braniti dobra naša: enakost, svobodo in prostost! Na zdar!“

Skoro vsak stavek teh navdušenih besed je prekinjevalo viharo odobravanje. Kakor klasje, ki se valovi ob poletnih vetrovih, je šumelo to odobravanje od tribun do nasprotnega konca prostranega trga. Dvigale so se čepice in gromki „na zdar“ - klici so odmevali od visokih stavb.

Odgovarjal je župan praški dr. Karel Groš. „Ponosom se polnijo prsa naša, gledajoč na današnji velikolepi, v zgodovini sokolskih društev brezprimerni pojav V. zleta vsesokolskega, ki z mogočno svojo organizacijo stoji tu kakor pramen zdrave, nerazrušne, kipeče sile našega naroda. Junaštvo češko, naša narodna vojska mora v

resnici vzbuditi občudovanje in spoštovanje prijatelja in neprijatelja ter napolnjuje srce vsakega vernega Čeha z opravičeno nado v srenejšo in zadostnejšo bodočnost in usodo ljubljene češkega naroda. Da bi duh složnosti, enakosti in bratstva, ki je zbral ne samo vse veje naroda češko-slovanskega, ampak tudi vse slovanske brate naše ter naše prečastite goste, zlasti pa zastopnike z nami prijateljnega naroda francoskega — k današnjemu slavnostnemu trenutku, da bi ta duh bil nam vsem krepka opora in močen nagon korakati dalje v začetem stremljenju in delati s telesno vzgojo za prosveto in svobodo celega naroda.“

Tisoče in tisoče glasov se je odzvalo temu iskrenemu pozdravu županovemu in gromoviti „na zdar“ - klici so nam doneli iz najoddaljenejših ulic. Godbe zaigrajo, vseh 20.000 Sokolov se odkrije in iz tisoč in tisoč grl se proti nebu glasi veličastna himna češka „Kde domov muj“. Bil je to trenutek, ki je moral pretresti dušo še tako hladnemu človeku, trenutek, ki je izvajal solze vzhajenja, navdušenosti in radosti...

Na to prične defilé pred tribunami. Človek bi mislil, da je skoro nemogoče, da bi vso to silno množico, stoječo glava pri glavi spravili in uvrstili v prejšnji red. Toda brez mnogega poveljevanja, brez prerivanja in razburjenja so se iz pestrega klopčiča razvile posamezne čete v tistem redu kakor so bile prišle. „Desno glej“, zastava klone in

da je potem po njih, ako se res izvede enaka in splošna volilna pravica. Vlada sama se že bavi s tem vprašanjem in morda volilni reformi ne bo nasprotna, ako ji zagotovi, da bo omogočila redno in uspešno poslovanje deželnih zborov. Kako naj se izvede reforma, ali se naj uvede splošna volilna pravica, ali se naj ustanovi za nižje sloje posebna kurija, o tem so mnenja različna. V mnogih deželah bodo delala tudi narodnostna vprašanja mnogo ovir.

Mi vendar moramo biti odločno za volilno reformo, in sicer za splošno in enako volilno pravico brez privilegijev in izjem. Naj se že enkrat odstranijo stare predprave posebni ljudij in se da narodu, kar se mu dati mora.

Jugoslovanski minister — krajan.

Vsi srečnejši avstrijski narodi imajo svojega zastopnika v ministrstvu, ki brani pravice in čuva koristi svojega naroda. Le Romani, Rusini in mi Jugoslavlani moramo biti brez vsakega zastopstva, le o naši usodi odločujejo tuje, ki niti najmanj ne poznajo naših razmer. Sedaj pa se vendarle vedno bolj oglašajo vesti, ki se pečajo z vprašanjem jugoslovanskega ministra. Dr. Spinčič omenja, da sta se oba jugoslovanska kluba koj v začetku državnozbornskega zasedanja že začela baviti s tem vprašanjem, da pa tedaj ni bil položaj nič kaj ugoden, ker vlada nikakor ni bila naklonjena ustanovitvi jugoslovanskega ministrskega mesta. Danes pa je stališče za nas Jugoslavlane že veliko bolj ugodno in vlada se bo že težko upirala namestitvi ministra, ki bi zastopal interese jugoslovanstva. S tem, da bi se vlada upirala, odtujila bi si še bolj Dalmacijo, katero mora in hoče prikleniti nase, ako se hoče svobodno razvijati proti jugu, pokazala bi pa obenem tudi veliko neznanost, kako urediti jugoslovansko vprašanje, ker bi s tem svojo pozicijo le poslabšala. Ker torej stopa jugoslovansko vprašanje vedno bolj v ospredje in bo vlada prej ali slej prisiljena lotiti se ga in končno vendar urediti razmerje med Jugoslavlani in vlado, je pač pričakovati, da pritegne vlada k temu važnemu delu Jugoslovanov, ki bo vsestransko poznal težnje in zahteve Jugoslovanov. Kot kandidati v ministrstvo se imenujejo: Ploj, Šusteršič in Ivčević. Ako bo vlada vedela ceniti važnost in pomen jugoslov. vprašanja in pokazala resno voljo poprijeti se dela, tedaj pač ne bo razmišljala in se obotavljala ali pa celo upirala dati Jugoslovanom svojega zastopnika, ampak dala bo narodom to, kar jim je po pravici dati dolžna. Bilo bi le v njeno korist in v prospeh Jugoslovanov predvsem v narodnostnih ozirih.

Češki socialni demokratje.

V Plznu se imeli 11. t. m. češki socialni demokrati svoj strankarski shod, katerega je otvoril državni poslanec Nemec. Naglašalo se je, da so na Češkem socialni demokratje najmočnejša stranka, kakor so pokazale državnozbornske volitve. Volitve za državni zbor pa naj bodo novo bodrilo k nadaljnjemu boju za splošno in enako volilno pravico v deželnih zbiorih. Kongres je tudi poudarjal, da je treba skupnega in enotnega dela zoper združene sovražnike v novem parlamentu, kajti ako je Beck poudarjal napredne reforme in demokratizacijo bilo je to le navidez, v resnici pa je vlada reakcionarna in skuša zatreti socialno-demokratsko stranko. Dr. Meissner je še obravnaval nastop češkega socialnodemokratskega kluba glede protokoliranja nenemških govorov in poudarjal, da se mnogo izjav nemških socialnih demokratov ne strinja z brnskim narodnostnim programom. Narodna avtonomija ne bo rešila nacionalnega problema. Pri tem problemu se ne gre samo za kulturna in gospodarska vprašanja. Kako naj n. pr. narodna avtonomija razreši uradniško, jezikovno in vseučiliščno vprašanje. Narodna samouprava reši le mal del narodnega vprašanja ne pa splošno. Do sedaj so bile ustanovljene univerze za Nemce na stroške vseh državljanzov, sedaj pa ko imajo Nemci vsega dovolj in ko bi bilo treba tudi ubogim nenemškim narodnostim nekaj dati pa pravije nemški socialisti: pa pojdemo narazen! Sedaj naj

strumnih korakov, s tribun burno pozdravljeni, korakamo mimo na tribunah zbranih odličnjakov.

Ob 1. uri je bil razhod. Sokolstvo je hitelo h kratkemu a že nujno potrebnemu obedu. Zastopniki naši pa so bili vabljeni v mestno hišo k pogoščanju, ki je je pripravilo mesto Praga. Tu so prišli do besede zastopniki posameznih narodnosti in tu smo oddali darove, ki smo jih bili prinesli češkemu Sokolstvu. Za Slovensko Sokolsko Zvezo*) je govoril prvi podstarosta Zveze in državni poslanec dr. Otokar Rybář izročivši starosti dru. Scheinerju dar slovenskega Sokolstva: umetniško izdelano plaketo v starem srebru, delo našega domačega umetnika Ivana Zajca v Parizu. Plaketa, ki je vzbujala občo pozornost predstavlja Slovenko v narodni noši sedečo pod lipo na ljubljanskem polju in podajajoč lipov venec sokolskemu telovadcu-tekmovalcu, ki ga ji pripelje Sokol v opravi in z zastavo v roki. V ozadju vidimo stolico slovensko, Ljubljano s starodavnim gradom ljubljanskim. (Sledi.)

*) Ne za tržaškega Sokola, kakor poroča naše časopisje. Sploh so bila poročila v naših časopisih precej netočna. Poročevalci so si delo olajšali s tem, da so pisali poročila po raznih čeških listih, namesto da bi se informirali na virih samih.

si narodi sami vse združujejo! Kje je tu temelj solidarnosti? Potrebno je, da naš narodnostni program temeljito revidiramo. Omenjeni poslanec je stavil zato sledeči predlog: Shod priznava potrebo temeljite revizije narodnostnega programa socialne demokracije in sklone, da pride na dnevni red bodočega shoda čeških socialnih demokratov referat o narodnem vprašanju. Shod izreka češkim socialnodemokratskim poslancem za njihov dosedanji uspešni nastop za politične in gospodarske koristi najširših slojev zaupanje in priznanje in za njihovo taktično postopanje svoje popolno zadovoljstvo.

Črna gora.

Razmere na Črni gori se vedno slabšajo. Že je bilo upati, da zasije z ustavo nova doba mali jugoslovanski državi in povspe vendar siromašno ljudstvo do blagostanja. Toda vse te nade in želje so se izjalovile. Prva skupščina, ki naj bi bila tolmač ljudskih želja in voditeljica narodnih interesov, je životarila le kratko dobo. Knez jo je razpustil, ker je bila premalo dinastična in preveč svojeglava! Nastopila je torej zopet prejšnja vlada in z njo stari zistem. Reakeija je nastala na vseh poljih. Povsod ista stara brezbriznost za koristi in potrebe siromašnega naroda. Vlada dela sedaj na vse načine, da si pridobi pri bodočih jesenskih volitvah v skupščino večino, preganja vse napredne elemente, katerim je res blagor naroda na srečo, in skuša z nasiljem nadaljevati staro svojo pot.

Dogajajo se slučajji, ki so sicer malenkostni in bi bili pri nas skoro brezpomembni, ki pa jasno osvetlujejo tamošnje razmere. Tu preganja in zasleduje vlada časnikarje, tam preti napredni črnogorski omladini, drugod zopet podkupi z malim denarjem osebe, ki ji morejo služiti v njenih, ne ravno junaških delih. Zato pač ni čudo, da so cela plemena sovražna vladi in da mora slednja pošiljati svoje vojaštvo med nezadovoljna plemena, da vsaj deloma vduši nemire, ki bi postavili sedanjo vlado v še slabše luč. Knez je vedno „obveščen“ o belgrajski propagandi, o podanih, ki so avstrijskega mišljenja, ravnotako mu poročajo njegovi pristaši tudi redno o vseh protidinastičnih in sovražnih elementih. In vse to so strašila, ki reakeijo še bolj pospešujejo. Da so pa vse vesti večinoma izmišljene bodisi iz sovraštva proti gotovim osebam, ali pa vsled prevelike domišljije in bojazni, o tem je prepričan vsakdo. Knez naj da svojemu narodu, ako mu je res na njem kaj ležeče, pravo zastopstvo, ki bo skušalo izboljšati sedanji položaj in se trudilo gospodarsko in kulturno dvigniti narod črnogorski in konec bo vseh nemirov in vseh takozvanih protidinastičnih naklepov. Le tako je mogoče, da utihnejo žalostna poročila in da bomo čuli le vesti, ki bodo oznanjevale vesel napredek bratskega nam naroda.

Rusko.

Iz Rusije, v katero je nekda zaupno gledalo vse Slovanstvo, nam prihajajo vedno le neprijetne vesti. Deloma to dobro vpliva na ostale slovanske narode, ki sedaj stavijo bodočnost svojega naroda v le lastno moč in se ne zanašajo na pomoč od drugod in se vsled tega tudi bolj samozavestno razvijajo. V Rusiji se ponavljajo že leta in leta isti nemiri; poboji, umori, zapori, izgnanstva so na dnevnem redu. Duma, ki je imela voljo, pričeti z delom in reformami, je bila razpuščena in razpisane so nove volitve na 1. septembra. Da bi si absolutistična vlada zagotovila sebi prijazno in naklonjeno večino v novi dumi, je premenila ves volilni red, odvzela neruskim narodnostim skoro vsako zastopstvo in skušala onemogočiti izvolitev revolucionarnih elementov. Tako upa, da bo dume orodje popolnoma v njenih rokah. Nekaterim pa še to ni dosti in pravijo, naj bi se mesto dume volil zemski zbor, kamor bi prišli voljeni stanovski poslanci in pa osebe, katere bi imenoval car. Zemski zbor bi naj ne imel nikake zakonodajne moči in veljave, niti bi se ne smel baviti s tekočimi političnimi vprašanji, kaj še v njih odločevati. To bi bila za vlado še boljša reforma!

Na vseh straneh in koncih nastopa vedno močnejše absolutistični režim in ovira vsak napredek in vsako svobodno gibanje. Kakšna bo nova дума se ne more trditi, bo pač večinoma konservativna in vladina. Edino, kar bo gotovo zahtevala, je obveznost šolskega pouka, v ostalem bo šla pa z vlado. Napetost med Rusi in Poljaki se bo vsled novega volilnega reda še poostрила, ker izgube Poljaki dve tretjini sedanjih poslancev. Tudi dejstvo, da preloži vlada vsled bojkota s poljske strani štiri poljske visoke šole (seveda z ruskim učnim jezikom!); vseučilišče, tehniko, živinozdravniško in poljedelsko akademijo iz ruske Poljske v čisto ruske kraje, bo vcepilo Poljakom še večje sovraštvo do Rusov. Rusija pač še ne uvideva svoje misije, ki jo ima med raznovrstnimi narodi svojega ozemlja. Narodi stopajo naprej, čutijo večjih potreb in zato zahtevajo tudi svoje pravice, dokler teh ne bode, ni misliti na mir in dovoljen razvoj in napredek.

Dnevne vesti domače.

— Shod S. G. S. v Sodražici vršil se bo v nedeljo, dne 18. t. m. ob pol štirih popoldne pod milim nebom

na vrtu gospoda Šege v Rjavki. Razpravljalo se bo samo o nujnih gospodarskih vprašanjih nele sodražke občine, ampak tudi sosednjih krajev, zlasti o potrebah občine Gore in Sv. Gregorja. Na shod se vabijo vsi, tudi nasprotniki stranke, da pride do odkrite besede o vladajočih razmerah in o korakih, ki se imajo storiti s sporazumljenjem vseh, v korist celokupnosti. Razpravljalo se bo tudi o domači občinski politiki. Na razgovor pride tudi velevažna točka o toliko zaželenem kolodvoru v Žlebiču, oziroma o podaljšanju železniškega tira do Sodražice. To velevažno vprašanje se bo na dan shoda prvič javno razpravljalo in je želeli, da si udeležniki shoda stvar poprej premislijo in da pridejo pripravljeni na shod. Na shod naj pride torej vsak, komur je na srečo procvit občine in ribniške doline sploh.

— V „Slov. Narodu“ se trudijo oni mladi liberalci, ki so zasejali razpor v „družbo sv. Cirila in Metoda“ z raznimi zavijanji, da bi odvrnili krivdo od sebe. Včerajšnji „Narod“ je poln takih zavijanji in trdi med drugim, da so bili klerikalci proti kompromisni listi. Resnici na ljubo izpregovorimo tu samo par besed. Župan Hribar predlagal je kompromisno listo, v kateri je bil predlagan Senekovič za predsednika, Detela pa za odbornika. Po vzkliku je bil ta odbor sicer izvoljen, klerikalci so pa zahtevali glasovanje po listkih. To je vsekakor dovoljena zahteva, navzlic temu so pa vrinili liberalci proti predlogu župana Hribarja pri sledeči volitvi na mesto ravnatelja Detela na odborniško mesto dr. Novaka. Pri drugem glasovanju niso bili liberalci še nikakor opravičeni razdreti kompromis, če ni bil sploh njihov namen sejati razpor v družbo. Zavijanje je torej, če se trdi, da so bili klerikalci proti kompromisni listi, ker so liberalci sami desavoirali Hribarjev predlog in preprečili s tem kompromis. Zavijanje je pa tudi, če trdi „Narod“ da je Senekovič bil izvoljen na mesto Detela, kajti obadva sta bila predlagana od Hribarja v kompromisen odbor, pri drugih volitvah bil je pa izvoljen na mesto Detela znani liberalni agitator dr. Novak. Namesto moža, ki se je izkazal kot marljiv in temeljit delavec, ki se ni nikdar politično izpostavljal, prišel je v odbor dr. Novak, o čegar narodnem delu dozdaj še nismo čuli. Voliti se da sicer pogosto in sprejema razna odborniška mesta, toda menda samo za parado, ne iz veselja do dela za narod. Dr. Novak sedi v odboru „Sokola“, v odboru „Akademije“, v odboru „Dramatičnega društva“, v upravnem odboru „Simon Gregorčičeve knjižnice in čitalnice“. Ali je že kedo čul, da je v enem ali drugem teh društev dr. Novak dosedaj razvijal svojo delavnost in zmožnost? Na seje sokolovega odbora sploh ne prihaja, v „Akademiji“ ga tudi ni videti, v dramatičnem društvu je z drugimi stvar korenito zavozil in v odboru za Gregorčičevo knjižnico bi zastoj čakali na njegovo iniciativo. Pa naj še kdo pride in trdi, da more kaj drugega, kakor slepo strankarstvo nadomestiti moža kakor Detelo z dr. Novakom! S tem če je dr. Trillerjeva pisarna sramotilnega imena v odboru Ciril-Metove družbe polnoštevilno zastopana, ni še pridobljeno zaupanje v uspešno in nesebično narodno delo tega novoizvoljenega odbora.

— Najnovejši pasiven sotrudnik „Slovenskega Naroda“ je sodnijski zdravnik dr. Plečnik. Napada ga list v zadnjem času malone v vsaki številki. Nismo poverjeni zagovarjati dr. Plečnika, zato tudi tega ne bomo storili, čeravno „Narodove“ trditve pogosto naravnost izzivajo k odgovoru. Ena točka pa potrebuje nekoliko pojasnila. — „Narod“ namreč piše med drugim: „bodi pribito, da se je vlada obrnila na dr. Plečnika, naj gre v Postojno, da kot specialist dožene, kako je z legarjem, dr. Plečnik pa je to odklonil... Na vsak način je to jako čudno, da ni hotel pomagati svojim bližnjim...“ — Našim bralcem bo še v spominu naše poročilo o zadnjem imenovanju v deželni zdravstveni svet. Takrat smo konstatirali, da se pri teh imenovanjih ni gledalo predvsem na strokovno izobrazbo in moderno stanje vede glede imenovanih, temveč odločevalo je nemško mišljenje ali pa narodna mlačnost od strani Slovencev, da se je koga imenovalo. Edinemu strokovnjaku za patološko anatomijo in bakteriologijo pa se je blagodušno povedalo, da se ga bo o potrebi pritegnilo v toliko, da reši ubogi, po vseh drugih principih, kakor po načelih vede sestavljeni zdravstveni svet iz blamaže v slučajih, kjer bo treba resnega strokovnjakega znanja. Že takrat smo vprašali, kaj bo rekla slavna vlada, če se v takih slučajih dr. Plečnik zahvali za to dvomljivo čast. To se je sedaj zgodilo, in blamiral se je vladni sistem, ki pri svojih imenovanjih ne izbira zmožnih ljudi, temveč take, ki so ali Nemci, ali pa slovenski neradikalci. Sramotno in poniževalno bi bilo pač za zdravnika, da bi nudil svojo roko v to, da podpira ta skrajno brezobziren in korupten germanizatoričen vladni sistem. Kakor vsikdar, odprl je tudi to pot „Slovenski Narod“ na stečaj svoje predale v zagovor vladnega sistema, iz česar lahko sklepamo na resnost njegovih širokoustnih in še mnogokrat glasno poudarjenih trditev, da mu gre za boj proti vladi. Ker se „Narod“ hinavsko sklicuje tudi na nekako „dolžnost pomagati svojim bližnjim“, usojamo si opozoriti one člane zdravstvenega sveta, ki niso popolnoma za nobeno

ra bo, naj v interesu človekoljubja odstopijo od svojih mest, da s tem omogočijo vstop v to važno korporacijo onim, ki imajo zmožnost in voljo človekoljubnega zdravstvenega dela.

— **Dr. Karol Triller!!!** Pod tem naslovom prinaša kamniški „Naš List“ daljšo notico, v kateri pozivlja dr. Trillerja, ki je osramotil cel občinski svet in Slovence sploh pred nemško javnostjo, naj formalno in meritorno odloži svoj občinski mandat. Povzamemo konec: „Dvoje je mogoče, ali se dr. Triller ne zaveda svojega koraka, ali pa se mu zdi cela zadeva malenkostna. Da stvar ni malenkostna, čuti na svojem hrbtu vsak slov. uradnik, čuti pa tudi vsak naroden Slovenec. Za nas so težki časi in v svojih maloštevilnih zastopih nam je treba popolnih mož, trdih kot jeklo. Dr. Trillerjev mandat je ugasnil kot narodni mandat, zakaj ga ne odloži formalno, ko tako ljubi formaliteto? Edino to bi bilo zadoščenje za njegovo „stališče“, sicer mu ostane Proftova afera kot večni pečat na čelu. Za dr. Trillerja ni drugačnega merila kot za uradnika Šubica! Dr. Triller, proč z mandatom!“ Ker ima mož zelo debelo kožo, je mogoče, da celo sedaj ne bo odstopil. Mogoče je pa tudi, da misli, da ga bodo v občinskem svetu težko pogrešali. Seveda je v tem slučaju dr. Triller popolnoma sam s svojim nazorom.

— **Slovenski vsesokolski zlet v Domžale** vršil se bo na praznik 15. t. m. Domžale so se vsled bujno cvetoče svoje industrije v kratkem času visoko dvignile in rastejo od dne do dne. Zaradi naseljevanja Nemcev in vsled po teh upeljanega ponemčevalnega sistema je za Domžale velika nevarnost, da bi ne postale popolnoma nemške. Zato pa smo poklicani, da se brigamo za pretečo nevarnost in ukrenemo vse mogoče v rešitev slovenskih Domžal. Iz tega stališča gorko pozdravljamo vsesokolski zlet, ki ima namen dvigniti v Slovencih narodno zavednost in s tem otežkočiti Nemcem nadaljno ponemčevanje. Seveda ne sme ostati pri samo enem izletu. Dolžnost naših narodnih društev bi sploh moralo biti, da dosledno in pogosto prirejajo izlete in veselice v eksponiranih krajih. S tem bi se pridružil smotru zabave tudi smoter pravega narodnega dela, kar bi sploh moralo biti za vsako narodno društvo prva stvar. Udeležba naj bo sijajna in želeči je, da bi Slovenci ne dali nikakršnega povoda kakih burnih nastopov. Ljudstvo je oster kritik in zameri vsako izzivanje, posebno pa ono ljudstvo, ki se že nekoliko nagiblje na stran naših sovražnikov. vlak odpelje se ob 2. pop. iz Ljubljane in se vrne ob 10 uri zvečer. Ljubljanski in Šišenski Sokol se vrneta peš v Ljubljano.

— **Najden mrtvec.** Preteklo soboto dopoldne so našli za bolnišnico za silo ob cesti na južni kolodvor v Ljubljani truplo dvinarja Martina Žganjarja. Žganjarja, ki je rojen l. 1873. v Volovljah, v litijem okraju, je menda zadela kap. Truplo so prepeljali v mrtvašnico pri Sv. Krištofu.

— **Iz brzovlaka je pal** v noči od 7. na 8. t. m. med Planino in Logatecem neki mož. Našli so ga težko poškodovanega ob tiru in ga potem prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

— **Pismo iz Logatca.** V naši vasi je zavladalo zdaj kaj živahno življenje. Letoviščarjev je vse polno, mnogo jih ni niti dobilo stanovanja. In ravno to poslednje dejstvo kaže in spričuje, da naši ljudje še niso dovolj praktični. Logatec ima gotovo vse predpogoje kot letovišče: dobro pitno vodo, kopališče, lepe gozdove. Toda žalibože, da so ti gozdovi tako oddaljeni in da ni lepe, senčnate poti do njih. In naloga občine je, da začne tudi v tem oziru premišljevanje in pa tudi delati. Kajti brezdvomno prinašajo letoviščarji v Logatec precej denarja. Takozvano olupševalno društvo spi spanje pravičnega — lep kotiček si je napravilo na trgu pred Kramarjevim hotelom, tam menda najde tudi svoj grob. Boljše bi bilo, da se ustanovi prometno društvo. To društvo naj bi delovalo, da se Logatec povzdigne kot letovišče, kajti gotovo je, da je z novo bohinjsko železnico dobila Notranjska veliko konkurenco. In vsled tega je treba, da nudi Logatec letoviščarjem vse udobnosti. — Eno žalostno dejstvo moramo konstatovati, da se je po krivdi kaplanovi zanesel boj tudi na gospodarsko polje. Logaški kmet ni bogat. Preživlja se ponajveč z vozarenjem v Idrijo. Zdaj mu donaja tudi mlekarja precej lepah dohodkov. In tu Vam pridejo ljudje, ki nimajo pojma o gospodarskih potrebah našega ljudstva. Mesto, da obe stranki hujskati ljudstvo — naj bi rajše delovale na to, da se ljudstvo gospodarski izobrazi. Koliko bi se dalo v Logatec še doseči z umno sadjerejo, umno živinorejo. Kdor hoče voditi razvoj na narodno-gospodarskem polju, mora biti v tej stroki temeljito izobražen, mora biti večak; sedaj pa tega ni v Logatec. To se bo bridko maščevalo. Kajti dejstvo je, da ima pri nas glavni dobiček vendarle — L a h. V Logatec imamo par laških firm, ki kupujejo in izvažajo les. Ali bi se ne moglo spraviti trgovino z lesom v slovenske roke. Ali bi se ne mogla ta trgovina ekonomično in premišljeno organizirati? Posebno v Logatec imamo vendar kar najboljše izvedence v tej stroki. Toda naši ljudje so premalo zavedni, komodni so. Razentega se pa pri nas nahajajo ljudje, ki so direktni nasprotniki naši.

Vzemimo notarja — ta človek sovraži slovenski narod, čeprav ga redi edinole slovenski kmet. Imamo pa tudi mlačneže, ki se ne zavedajo svoje narodne dolžnosti. Nočemo se dotikati nekaterih naših uradnikov, ki se ostentativno ogibljejo vseh narodnih veselice. Povemo jim le eno, da more uradnik le takrat pri ljudstvu uživati zaupanje, če je naroden in pa demokratičen. Oni časi visokega birokratizma pač minevajo. Imamo pa tudi častne izjeme med uradniki — tem pa vsa čast V Dolenjem Logatec se nahaja trgovec, od katerega se še nikdar ni slišalo, da bi dal za ta ali oni narodni namen vinar. In dokazano je, da direktno simpatizuje z Nemci. Takih ljudi se je treba izogibati, kajti naše geslo hodi: svoji k svojim. Če se on nas takorekoč sramuje, zakaj bi se mu mi klanjali in mu nosili groše. Veselilo bi nas, če bi se torej tudi Logatec začel gibati. Dobra in zdrava gospodarska podlaga je prvi pogoj narodnemu življenju. Zatorej delajte krepko v tem zmislu!

— **V Krki je utonil** te dni 10 letni sin Agnitscha, kleparskega mojstra v Novem mestu. Zašel je v globčino in ker ni znal dobro plavati, je izginil pod vodo.

— **Štajerske novice.** Od mariborskega okrajnega sodišča je bil dne 25. julija obsojen uradnik ptujskega „Štajerca“, Linhart, ker je razžalil na časti Henrika Višočnika iz Hočkega Pohorja, na 30 K globe ali 3 dni zapora in plačilo stroškov. — Dopisnik ptujskega „Štajerca“ Jože Mavrin iz Lokavec pri Ljutomeru je bil isti dan obsojen od mariborskega okrajnega sodišča radi hudodelstva goljufije na 6 mesecev težke ječe, in sicer že drugič radi istega hudodelstva.

— **Goriške novice.** Dne 9. t. m. je utonil v Soči pri izlivu Grojnice 14 letni A. Šuligoj. Ker ni bil dober plavač, je kmalu omagal in voda ga je požrla. — Pretekli četrtek so se morali zagovarjati pred kazenskim sodiščem v Gorici Henrik Borčič iz Viška, Ivan Mikluš iz Perme, Josip Artussi iz Rovinja in Ivan Mosettig iz Trsta, radi tatvine kolkov v vrednosti 25 K, ki so bili maja meseca ukradeni tovarnarju Holzerju v Gorici. Ker razprava vzlie temu, da so omenjeni kolke prodajali, ni mogla dognati, da so krivi tatvine, se jih je obsodilo samo radi skrivide hudodelstva tatvine. Razen tega se je sodilo Borčiča in Mikluša, ker sta ukrala krčmarju Mihaelu Božiču kolo, vredno 300 K, svinjine za 24 K in še drobnega denarja. Mikluš je dobil 2 leti, Borčič 13 mesecev. Artussi in Mosettig vsak po 8 mesecev težke ječe. — Pogumen rešilec je 20 letni dijak Herman Rybi. Dne 12. t. m. je padla 13 letna Marija Bajt po nesreči v Sočo. Takoj je skočil za njo njen 14 letni bratec, toda izginila sta oba v valovih. Nato je skočil za obema Rybi, toda še-le po večkratnem potapljanju se mu je posrečilo rešiti Marijo Bajt, njenega brata pa je mogel le še mrtvega potegniti iz vode. Rybi je že več ljudi rešil iz Sočinih valov.

— **Tržaške novice.** Kočijažu Antonu Mevlji je iz predala v kočiji ukradl te dni neznan tat revolver, vreden 10 K. — Lovrenc Caccianelli, trgovec z jestvinami je javil te dni tržaški mestni policiji, da je, potem ko je kupil trgovino z jestvinami od Saverija Markija v ulici del Jarneto, napravil inventar in našel 15 ovojev čokolade, v katerih so bile mesto čokolade lesene tablice. Razen tega je tudi več steklenic likerja pokvarjenega z vodo, tako, da ima 40 K škode. — Dne 10. t. m. po noči je gorelo v trgovini s fotografiranimi potrebščinami Oskarja Luzzato v ulici Sv. Antona. Ogenj je sicer razsajal samo eno uro, škode je pa celih 40.000 K. — Pri kopanju v morju ob bregu pod Škedenjem je utonila dne 10. t. m. 26 letna delavčeva žena Marija Ostrovski, ko jo je v vodi prijel krč. Truplo so prenesli v mrtvašnico pri Sv. Ani. — Brivcu Ivanu Moderianu je neznan tat dne 11. t. m., ko se je vozil v tramvaju iz Barkovelj v Trst, ukradl denarnico, v kateri je imel 25 K in zlat prstan z briljanti, vreden 70 K. Takisto v tramvaju je nekdo ukradl Ivanu Perčiču denarnico s 40 K. — Kočijaž Štefan Vohrilec se je dne 11. t. m. ponoči precej napil in nato kar na ulici Barriera vechia zaspal. To njegovo spanje je hotel uporabiti 24 letni težak Angel V., da bi ga okral. Že se je sklonil nad Vohrilec, toda v tem trenutku ga je prijel redar. Ker pa je Vohrilec manjkala denarnica, v kateri je imel 38 K, in ker pri Angelu V. niso našli več nego 1-68 K, je očitno, da se je že kdo drug obogatil z Vohrilečevim denarjem, dočim je ta spal. — Zidarju Edv. del Zabbro je dne 11. t. m. neznan tat ukradl 6 K vredne čevlje, ko se je kopal v obrežnem kopališču pri svetilniku. — Fran K., 24 letni mizar, je dne 10. t. m. ukradl iz kovčka Karolu Trenku, s katerim je skupaj stanoval, 4 K. Obdolžen je tudi, da je še meseca aprila ukradl 26 K denarja lahkoživki katarini Pupis v ulici Chiusa.

— **Utonil je v morju** pri Lovrani dne 12. t. m. 20 letni visokošolec Ervin Patovec iz Brna. Skočil je z neke visoke skale v morje, pa se ni več prikazal. Šele čez pol ure so našli mrtvega Patoveca in ga nato pokopali na tamošnjem pokopališču.

— **Popravek.** V članku „Kako se legar širi?“ beri v prvi vrsti v oklepaju synonym; namesto protin. — V poročilu o izidu tekmovalne telovadbe v Pragi je vsled tiskovne pomote izostalo, da je nad 70 % vseh doseženih (500) točk, namreč 357,5 dosegla tudi kombinirana vrsta

Sokolov iz Brežic in Maribora ter da dobi venec brez monograma in malo diplomo.

Tuje.

* **O poslaniških dijetah.** V raznih časnikih so se čitali nasveti, kako naj naši poslanci uporabijo v času počitnic državnega zbora izplačane dijete. V tem oziru se ne godi sicer našim poslancem najboljše, vendar je njih položaj mnogo boljši, kakor isti marsikaterih drugih zastopnikov. Po postavi z dne 7. junija 1861 določila se je dnevica od 10 gld. in odškodnina za potovanje v znesku 1 gld. 32 kr. za vsaki mirameter daljave od Dunaja. Isto velja tudi za delegacije. V vsem praktični Angleži pa so rekli, kdor hoče biti poslanec in uživati poslansko imuniteto, naj živi na svoje stroške, ter vobče ne plačujejo poslancem nobenih dijet. Temu priključili so se Lahi, ki svojim poslancem in senatorjem ne plačujejo nič, pač pa dopuščajo poslancem po državnih železnicah prosto vožnjo. Tudi Nemčija ni do lanskega leta plačevala nobenih dijet. Postava z dne 21. maja 1906 šele dovoljuje poslancem odškodnino 3000 mark, toda za vsako zamujeno sejo se odšteje 20 mark. — Dobro se je godilo poslancem in senatorjem za časa cesarstva na Francoskem. Dobivali so letno plačo po 12.500 frankov. Republika je znižala to vsoto na 9000 frankov in šele pred kratkim se je poslancem in senatorjem zvišala odškodnina na 16.000 frankov letno. — V severoameriških Zedinjenih državah dobivajo udje kongresa 5000 dolarjev ter odškodnino za potovanje. — Švica plačuje svojim poslancem v narodnostnem svetu dnevno 20 frankov in potnino. — Belgijski poslanci dobivajo letno 4000 frankov, švedski pa 1200 kron in povrh še dnevno v času rednega zasedanja 10 kron. Norveška odškoduje svoje poslance dnevno z 12 timi kronami, Danska pa s 6 timi. Na Nizozemskem dobi vsak ud prve komore dnevno 10 goldinarjev.

* **Zahteve bosanskih časnikaarjev.** Letos se je vpeljal v Bosni nov tiskovni zakon. Posnet je po osnovi avstrijskega tiskovnega zakona ter je s tem odpravljena sramotna preventivna cenzura. Kakor pa je ravno tiskovni zakon gotovo najkočljivejša stvarina, ne odgovarja ta postava najskromnejšim zahtevam slobodnega tiska. Kaznovan časnikar je po tem zakonu popolnoma sličen navadnemu hudodelcu, prebiva z njim v isti sobi ter je tudi popolnoma omejen na to družbo. Da bi se kaznovan časnikar ne smatral za zločinca, niti pred oblastmi niti v javnosti, sporočili so bosanski časnikarji, brez razlike narodnosti, vere in političnega stremjenja spomenico skupnemu ministru baronu Burianu. V spomenici se izraža težnja, da se s političnimi kaznjenci ne ravna kot s prostimi hudodelci, da se naj ne prisilijo k navadnemu delu, ampak da naj bi si slobodno volili svoje čtivo, hrano in obleko. K posvetovanju za to postavo naj bi se poklicali tudi časnikarji, da bi se tako precizirali vsi slučajji, za katere naj bi postava veljala. Kot predpogoj vsemu pa se zahteva v spomenici, da se vpelje in zagotovi popolna samostalnost in neodvisnost sodnikov.

* **Poskušen umor pri Dunaju.** Dotičnika, ki se je izdajal napram prodajalcu avtomobilov Krausu, kot dr. Steiner, so zalotili v Dunajskem Novem mestu na pošti in ga dne 12. t. m. izročili dunajskemu deželnemu sodišču. Imenuje se Hertzka in je bivši slušatelj dunajske tehnike. Njegov tovariš je neki Brosch, ki so ga že prej preganjali ker je ušel od vojakov. Kje da se Brosch sedaj nahaja, še ni znano. Njegova sestra, ki so jo tudi aretovali, ker je vedela, da je Brosch ušel od vojakov, je izpovedala, da mu je na brzojavno prošnjo dala v Dun. Novem mestu ob istem času, ko so Hertzka aretirali, vsoto 400 K, iz katere si je kupil temno obleko in slamnik in se potem odpeljal po južni železnici; kam, tega njegova sestra ni hotela povedati.

* **Umor v Monte Karlu.** V Marseillu so našli v nekem kovčku žensko truplo brez nog in glave v drugem pa glavo in noge. Kakor se je dognalo, je bila umorjenka bogata vdova, Švedinja Emilija Lieway, ki se je mudila na letovišču v Monte Karlu. Aretovana sta bila dva zakonca Goold, ki sta hotela vreči vso krivdo na nekega Burkerja, ki je bil, kakor sta pripovedovala, ljubimec lepe Švedinje in ki jo je umoril iz ljubosumnosti. Kakor se je pa sedaj dognalo, oseba Burkerja sploh ne eksistira in sta jo osumljena zakonca sama iznašla, da odvrneta od sebe vsak sum. Dalje se je tudi dognalo, da sta jo imenovana zakonska zvalila v svoje stanovanje in jo tam vsekakor v roparskem namenu napadla. Mož jo je držal zadaj za roke, žena pa je mesarila po telesu Švedinje na neznano krut način. Drob, ki ga je izrezala, sta vrgla v stranišče, drugo pa, kakor omenjeno, položila v dva kovčka in to strašno prtljago poslala v Marseille.

* **Stavka brzojavnih uradnikov.** V Ameriki, v Zedinjenih državah, so pričeli te dni štrajkati brzojavni uradniki, ker imajo premajhno plačo in preveč službe. Naravno je, da vsled te stavke silno trpi trgovina, posebno borza, dalje časniki in seveda tudi vlada. V Chicagu je vlada ukrenila, da bo med stavko sama opravljala brzojavno službo.

* **Štirinajst dnij zakopan v rudokopu.** V nekem kalifornijskem rudokopu pri Bakersfieldu se je v nekem

rovu udrta zemlja in zakopala pod seboj 6 rudarjev, od katerih jih je bilo pet takoj mrtvih; le eden je še dajal znamenja življenja. Vsled tega so vtekli dolgo cev do zakopanega rudarja in mu tem potom preskrbeli zraka in hrane. Skozi to cev se je moglo tudi govoriti z rudarjem in da mu ni bilo dolgčas, so postavili par godeev pred odprtino cevi, da so zabavali zakopanega. Štirinajst dni je trajalo, predno so ga mogli izkopati. Rudar je bil popolnoma zdrav in dobre volje.

* **Nov drag kamen** so našli v Kaliforniji. Kamen je modre barve z vijoličastimi sencami in popolnoma čist in prozoren. Podoben je safirju, pa ni tako trd. V ognju postane svetlo rdeč; ko se ohladi, pa ima zopet svojo naravno barvo. Imenovati ga hočejo „Benito“.

Gospodarstvo.

Izvoz in uvoz živine. Ravnokar so izdali statistiko, koliko živine in živalskih izdelkov so uvozili in izvozili iz Avstrije v prvem polletju leta 1907. Da lažje primerjamo našo kupčijo z živino, hočemo navesti statistiko izvoza leta 1905. in leta 1906. — V prvem polletju so iz Avstrije izvozili:

	1905	1906	1907
volov	kosov 51.126	32.638	22.090
bikov	„ 5.974	2.296	1.854
krav	„ 21.415	12.421	8.133
jaloveev	„ 14.160	9.039	6.430
telet	„ 6.252	2.886	1.511
ovac	„ 25.303	15.854	19.936
prašičev	„ 989	106	2.530
svežega mesa metr. centov	6.745	9.582	4.622
mesnih izdelkov „	6.566	5.722	5.085

Iz teh števk je razvidno, da je naš izvoz vedno manjši. V prvih mesecih leta 1906. je veljala sicer še stara nizka carina, vsled tega je bil izvoz večji nego letos. Le ovac smo izvozili nekoliko več nego lani, kajti Švicarji so se začeli bolj za nje zanimati.

Uvoz živine v Avstrijo je zdaj popolnoma minimalen. Tako so meseca julija importirali v Avstrijo 165 kosov goveje živine, 185 telet, 725 ovac in 210 prašičev. Ta živina se je pa rabila le za plemo. Smemo torej trditi, da se je ves konzum mesa v mesecu juliju pokrnil z domačo živino.

V prvem polletju leta 1907. so uvozili v Avstrijo:

goveje živine	kosov 5337
ovac	„ 1603
prašičev	„ 1001
svežega mesa metr. centov	286
mesnih izdelkov „	1447

Naš izvoz je bil torej za **54.543 kosov živine večji**, nego pa uvoz. Mesa smo izvozili za 7974 metr. centov več, nego pa uvozili.

Kaj sledi iz teh števk, če vpoštevamo, da je bila cena goveje živine v prvem polletju leta 1907. mnogo nižja, nego v drugem polletju leta 1906?

Da imamo dovolj živine ne le za svoj lastni konzum, temveč da moremo pripremišljeni in razumni agrarni politiki celo mnogo živine, predvsem goveje živine izvažati.

Pripomnimo naj še, da je dandanes zdravstveno stanje naše živine tako izvrstno, kot še nikdar poprej. In vse sile moramo zastaviti, da ne занese tuja živina k nam nalezljivih boleznij. Razumna agrarna politika, ki bi delovala na to, da se naše domače plemo zboljša, da se živina ekonomično goji, bo rešila tudi ljudstvo sedanje mizerije na mesnem trgu. Glavna naloga take politike je torej, napraviti ravnotežje med konsumentom in producentom.

Ameriški petrolejski trust obsojen. Vsakdo je že slišal ime trust, kartel. Gospodinj, ki se čudi, da se je petrolej ali špirit podražil, odgovori trgovec: „Da, ta ali oni kartel je zopet cene zvišal!“ In pri teh imenih obide človeka nekaka čudna groza in nehoti se spomni ameriških milijarderjev. Obenem pa nastaja vprašanje, kaj pa je trust? Združijo se navadno več akcijskih družb v eno samo velškansko podjetje. Akcijonarji teh družb izročijo svoje akcije gotovemu številu zaupnikov, takozvanim trustees, in ti jim dajo zato posebna potrdila ali certifikate. In ti zaupniki, katerih je navadno 7 ali 9, vodijo vse podjetje. In prav tako se je ustanovil oni velškanski trust — Standart Oil Company.

Pred tridesetimi leti se je posrečilo Johnu D. in Viljemu Rockefellerju, pridobiti ravnateljstvo treh konkurenčnih železnic, ki so bile največje važnosti za prevažanje petroleja. In kmalu je prišla vsa tovarna politika teh železnic v roke zaupnikov Rockefellerja. Začetkoma sta bila oba Rockefellerja majhna trgovca s petrolejem v Pennsylvaniji, toda kmalu sta postala voditelja najmočnejšega trusta, katerega akcijski kapital znaša danes 98 milijonov dolarjev

ali okroglo 462 milijonov kron. Finančna moč te družbe se kaže v tem, da je imela v letih 1903—1906 netto-dohodkov 81, 61, 57 in 65 milijonov dolarjev in da je izplačevala dividendo v povprečnem znesku 39 milijonov dolarjev, t. j. 40 odstotkov akcijskega kapitala. Po vsem svetu ima svoje produkcijske in prodajne organizacije, tudi v Avstriji — kjer ima pravzaprav še najmanjšo moč — je zastopana s svojimi rafinerijami Vacuum Oil-Company-je.

Kako je deloval ta trust in kakšnih sredstev se je posluževal v doseg svojih namenov, razvidimo najboljši iz naslednjih dveh dogodkov. L. 1903 je trust v petrolejska polja neke neodvisne družbe napeljal solno vodo, da bi s tem spridil zemljo in prisilil družbo k prodaji. Ali pa ko so v nekem mestu države Georgia hoteli ustanoviti konkurenčno podjetje, je trust založil mesto s petrolejem za več let, in sicer na ta način, da je prodajal petrolej po 3 cente galona, dočim je sicer cena petroleja v Ameriki 14 do 20 centov.

Predsednik ameriških združenih držav Roosevelt je pa napovedal najhujši boj trustom. Po njegovem povelju se je sestavila komisija, katera je točno preiskala vse poslovanje imenovane družbe ter jasno dokazala, da ta družba prevladuje s svojim kapitalom skoraj v vseh drugih večjih podjetjih, da ima po številu svojih akcij tu vso trgovino z jeklom, bakrom, mesom in tobakom v svojih rokah, dasi navidezno trguje le s petrolejem. In res je bila te dni Standart Oil Company obsojena od zveznega sodišča na skoraj 30 milijonov dolarjev, torej približno 150 milijonov kron denarne kazni in sicer raditega, ker je na prepovedan način dobivala rabat pri prevažanju petroleja. Ta izrek še ni pravomočen, ker se družba sme še pritožiti na Supreme Court of Justice v Washingtonu. Ves prejšnji trud, nepošteno delovanje trustov omejiti, je bil zastoj. V tej razsodbi zveznega sodišča pa vidimo novo taktiko. Z visokimi denarnimi globami se hoče truste v živo zadeti. In to je prvi slučaj v zgodovini bojev zoper gospodarske zveze, da se družbi naloži denarna kazen, ki dosega skoraj tretjino akcijskega kapitala. Najbrže pa to še ni konec tega boja. Roosevelt, katerega podpira javno mnenje, bo nadaljeval boj in bo razkril še druge nedostatke. In vse to bo morda vendar nekoliko omajalo monopolistično stališče trustov, pospeševalo novo konkurenco in znižalo velškanske dobičke trustov.

Trust bo mogoče poskušal nadomestiti to svojo izgubo z zvišanjem cen; toda to bi le pospeševalo konkurenco. Razvoj tega vprašanja je tudi za avstrijsko petrolejsko industrijo kar največjega interesa. Avstrijska petrolejska industrija bojuje s trustom kar najhujši konkurenčni boj na svetovnem trgu, predvsem v Nemčiji. Dočim prodaja trust v Ameriki po 14 do 20 centov petrolej, ga pošilja v inozemstvo po 9 centov. Če se pa trustu že v Ameriki poreže nekoliko peruti, tedaj pač ne bo mogel več za tako nizko ceno prodajati v inozemstvo svoj izdelek. S tem bo pa iztrgan monopol iz rok enega samega — in tudi konzument ne bo več tako odvisen od milosti ameriških milijarderjev.

Znani gospodarski strokovnjak Alfred Ney-Marck je v gospodarskem listu „Le Rentier“ priobčil kot dodatek pri utemeljevanju angleškega predloga na mirovni konferenci v Haagu glede znižanja oboroženja članek o evropskih dolgovih. Te številke nas opominjajo na resno pomislekovanje ter pozivljajo vse človeštvo, da se s tem vprašanjem bavi z vso odločnostjo. Po teh podatkih dolguje Evropa 148 milijard, za katere se plačuje 6 milijard obresti. Vojaški stroški in priprave za vojsko prekoračijo letno 6½ milijard frankov. Na ta način mora Evropa letno 13 milijard za obresti in vojaštvo plačevati. Leta 1866. znašal je evropski dolg 66 milijard, leta 1870. 75 milijard in 1887. leta 117 milijard. Že tedaj zavladal je zaradi visokih obresti velik strah, in vendar kako majhne so v primeri z današnjimi.

Ney-Marck pravi nadalje: S tem se more razložiti, zakaj davki, to se pravi, bremena državljanov vedno rastejo, ker stari dohodki več ne zadostujejo. Najti se morajo vedno novi predmeti, da se obdačijo, ali pa se morajo stari davki zvišati. Bati se je treba, da zloraba javnega kredita v velika posojila opraviči prerokovanje Humesa: „Narodi morajo uničiti kredit, ali kredit bode uničil narode“.

Ustanovitev mednarodnih gospodarskih tečajev za mlade trgovce, kateri dokažejo primerno naobrazbo, se je v jeseni leta 1906. na osmem kongresu za trgovski pouk v Milanu sklenila in letos v Lausanne v Švici oživotvorila. Ti tečaji se bodo vršili po načinu visokošolskih predavanj, in sicer vedno v jeziku zemlje, kjer se bode tečaj vršil. Vpeljati se hočejo ti tečaji v različnih državah. Namen imajo sledeči: 1. poučiti o gospodarskem razvitku one dežele in razmerje te zemlje proti drugim državam. 2. Seznaniti udeležence z jezikom zemlje, v kateri se ti tečaji vrše. 3. Temeljito proučevanje trgovskih in gospodarskih

vprašanj. 4. Predavanje o načinu, kako se naj uče moderni jeziki, da zadostijo zahtevam trgovcev in gospodarjev. 5. Spoznavati po ekskurzijski zemlji njene trgovske in industrijske zavode. 6. Po možnosti spraviti v dotiko ljudi, ki se bavijo z gospodarskimi vprašanji.

Ponudila se bode na ta način prilika mladim trgovcem, da si na praktičen način svoje znanje razširijo, kakor tudi učiteljem na trgovskih zavodih, da si zase in za svoje učence potrebno znanje popolnijo, posebno v jezikovnem obziru. Letos vrše se ti tečaji v Lausanne od 29. julija do 10. avgusta, od 12. avgusta do 7. septembra ter se dele na dvatredensko pripravnico in štiritedenski gospodarski tečaj.

Somišljeniki!

Širite in naročajte povsodi „**Novo Dobo**“! — Zahtevajte list po vseh gostilnah in kavarnah!

Občni zbor

zadruga

„Slovensko založništvo“ v Ljubljani

registrovane zadruga z omejeno zavezo

se vrši

v nedeljo, 18. t. m. ob 11. uri dopoldne v Sodražici.

Dnevni red:

- 1.) Poročilo ustanoviteljev.
- 2.) Volitev načelnikstva; (načelnika in šestih odbornikov).
- 3.) Volitev nadzorstva; (treh članov).
- 4.) Slučajnosti.

Na občnem zboru obravnavajo, sklepajo, glasujejo in volijo le zadržniki.

Ustanovitelji.

Ustanovljeno 1842.

Telefon št. 154.

BRATA EBERL

Tovarna oljnatih barv, lakov in firneža. Slikarija napisov. Dekoracijska, stavbinska in pohištvena pleskarija. Električni obrat.

Prodajalna:

Miklošičeva cesta 6
nasproti hotela „Union“.

Delavnica:

Igriske ulice 6
Ljubljana.

Prva

domača dolenjska žganjarna

Ivan Rakoše i. dr.

Straža-Toplice

priporoča

Slivovko navadno K 1'— lit.	Tropinovec navad. K 1'— lit.
„ III. „ 1'10 „	„ III. „ 1'10 „
„ II. „ 1'30 „	„ II. „ 1'20 „
„ I. „ 1'50 „	„ I. „ 1'40 „
Drožnik III. „ 1'30 „	Brinjevec III. „ 1'40 „
„ II. „ 1'50 „	„ II. „ 1'80 „
„ I. „ 1'80 „	„ I. „ 2'— „

Vinsko žganje (konjak) od 3 do 8 K = 7/10 litra.

Specijaliteta „**Slovenec**“ narodna grenčica narodni liker od K 1'10 do K 1'20 liter.

Destilacija vsakovrstnih najfinejših likerjev od K 1'— do K 1'60 liter.

Uvoz in izvoz čajnega ruma od K 1'— do K 2'— liter i. t. d., i. t. d.

Odpošilja se v steklenicah, zabojih in sodih, ter se prazna nepokvarjena posoda sprejme nazaj v račun in sicer steklenice 10 vin. komad in sodi 5 vin. liter franco Straža-Toplice. Na zahtevo se pošljejo vzorci brezplačno

Svoji k svojim! Kupujte samo pri narodnih tvrdkah! Trgovci, ne naročajte blaga pri protislovanskih tvrdkah!